

Nr 35.

Av herr **Brännström**, om återbetalning till Bure Aktiebolag av i visst fall erlagda stämpelmedel.

Vid 1926 års riksdag väckte jag en motion (II: 49) ang. återställande till Bure Aktiebolag (här nedan kallat bolaget) av stämpelmedel 31,274 kronor, som bolaget erlagt vid lagfart av fastigheter och vilka medel bolaget enligt min åsikt icke haft skyldighet betala.

Stämpelmedlen hade betalats till ett belopp av 14,862 kronor för fastigheter, lagfarna vid domstolar inom Västerbottens mellersta domsaga (här nedan kallad Burträsk-domsagan) och till ett belopp av 16,412 kronor för fastigheter, lagfarna vid domstol inom Västerbottens norra domsaga (här nedan kallad Skellefteå-domsagan), allt på grund av en här nedan omnämnd skifteshandling. Statsutskottet hemställde i utlåtande nr 45, att motionen icke måtte vinna riksdagens bifall.

Tio av statsutskottets ledamöter hade däremot i avgiven reservation hemställt om delvis bifall till motionen. Utskottsutlåtandet och den därvid fogade reservationen är av den lydelse den härvid fogade bilagan utvisar (*Bil. A.*).

Det förslag, reservationen innefattade, bifölls av riksdagen, och det däri avsedda belopp 14,862 kronor har till Bure A.-B. återbetalats. Till detta beslut bidrogo ledamöter från riksdagens alla partier.

Jag har visserligen ansett, att de skäl, jag anförde i min förra motion, voro tillräckliga för att riksdagen benäget skulle bevilja restitution av även de 16,412 kronor, som bolaget erlagt i stämpel för fastigheterna, belägna inom Skellefteå tingslag.

Så blev emellertid icke fallet.

Av debatten i riksdagen 1926 framgår, att motståndarna till motionen stödde sina skäl för avslag å ett Kungl. Maj:ts (i högsta domstolen) utslag, som jag bilagt min förra motion.

Bolaget hade begärt restitution av sistnämnda belopp, men såväl kungl. Svea hovrätt som högsta domstolen avslogo denna anhållan.

På vilka grunder?

Jo, formella och ytterst därför, att ärendet icke förekom i underdomstolens lagfartsprotokoll.

Men av debatten i riksdagen synes, att riksdagen siktade högre och ville nå den reala rätten.

Varför riksdagen emellertid ej medgav återställande av hela stämpelbeloppet berodde tydligen därpå, att riksdagen ej ansåg sig fullt övertygad därom, att handlingen skulle hava till domstol ingivits för lagfart å sådan tid, att den ej var stämpelpfiktig, ehuru riksdagen ansåg, att det verkligen lutade åt den sidan.

Då det numera kommit till min kännedom, att min förut gjorda framställning kan kompletteras med en ny enligt min åsikt viktig omständighet, ovedersägligen utvisande att bolaget bestämt åsyftat, att handlingen skulle för lagfart företes vid domstolen, och att bolaget även ingivit skifteshandlingen i fråga till domaren i Skellefteå tingslag för lagfart å tid, då stämpelbeläggning av skifteshandlingar ej skulle hava ägt rum, dristar jag mig göra en framställning till riksdagen om restitution till bolaget även av sistnämnda belopp, förvissad om, att riksdagen är angelägen om, att full rättvisa vederfares bolaget.

Jag tillåter mig då under avdelning I till en början sätta in i ramen för min förra framställning ovan åsyftade nya omständighet och därefter under avdelning II visa, hurusom skifteshandlingen ingivits till t. f. domaren i Skellefteå tingslag å tid, då dylik skifteshandling ej varit underkastad stämpelbeläggning.

Avdelning I.

Jag rekapitulerar det väsentliga i min framställning i min motion II: 49 vid 1926 års riksdag, såvitt det angår beloppet 16,412 kronor, inbetalt vid Skellefteå tingslags häradsrätt.

Och börjar jag alltså från början.

I åttonde paragrafen av kungl. förordningen ang. stämpelavgiften (^{19/11} 1914) tillades genom en kungl. förordning den 7 juli 1921, som trädde i kraft den 1 augusti 1921, en rubrik, varigenom bestämdes, att fångeshandling angående förvärv av fast egendom genom skifte vid upplösning av bolag eller förening skulle stämpelbeläggas lika med avhandling om byte av fast egendom.

Alla fångeshandlingar angående förvärv av fast egendom genom skifte vid upplösning av bolag voro sålunda, då de till domstol ingåvos före den 1 augusti 1921, fria från stämpel.

Ett aktiebolag, kallat Salaktiebolaget, upplöstes genom likvidation, och den 25 januari 1921 beslöts att omedelbart skrida till skifte av bolagets egendom.

Aktieägarna bestodo av en del bolag, bl. a. Bure Aktiebolag, här nedan kallat "bolaget".

Bolaget tilldelades fastigheter, lydande under *dels* Burträskts tingslags häradsrätts, *dels* Nysätra tingslags häradsrätts och *dels* Skellefteå tingslags häradsrätts domvärjo, allt enligt skiftesprotokoll, hållet vid extra bolagsstämma med aktieägarna i Salaktiebolaget i likvidation den 25 januari 1921. (Se prot. i transumerad del bil. A. i min år 1926 väckta motion II: 49.)

Oaktat detta protokoll ingavs *för lagfart* till Burträskts tingslags häradsrätt den 3 juni 1921, har bolaget sedermera måst betala stämpel å fånet.

Den inom Burträskdomsagan erlagda stämpel har, såsom ovan sagts, blivit till bolaget återbetald.

Det gäller sålunda nu stämpelbeloppet 16,412 kronor, betald för fastigheter inom Skellefteå-domsagan.

För att styrka att bolaget för lagfart ingivit skifteshandlingen till Burträskts tingslags häradsrätt den 3 juni 1921, åberopar jag liksom vid 1926 års riksdag:

dels en skrivelse från den, som den 3 juni 1921 höll tinget i Burträsk tingslag, nämligen t. f. domhavanden därstädes Birger Jacobsson, vilken skrivelse var ställd till domhavanden i Skellefteå tingslag och däri Jacobsson ex officio förmälte, att ifrågavarande skifteshandling, som i avskrift bifogades skrivelsen, var ingiven till Burträsk tingslags häradsrätt den 3 juni 1921 för lagfart (*Bil. B.*);

dels intyg från inspektor V. Wallmark, som å bolagets vägnar till Burträsk tingslags häradsrätt ingav skifteshandlingen för lagfart den 3 juni 1921, att han verkligen vid häradsrätten då ingav handlingen *för lagfart* och icke, såsom bemålde Jacobsson velat göra troligt, endast för påseende (*Bil. C.*);

dels intyg av förre ledamoten av riksdagens första kammare prostén Markgren i Burträsk och av mig själv, att inspektor Wallmark är en trovärdig person (*Bil. D.*);

dels utdrag av memorialprotokollet för lagfarter och andra så kallade småprotokoll, fört av Jacobsson vid 1921 års sommaring i juni, enligt vilket ifrågavarande skifteshandling under nr 43 ingivits till tinget, varande å själva den ingivna handlingen också antecknat samma nr som i memorialet eller "Lf 43" (*Bil. E.*).

Härefter kommer jag till den handling, som jag förut ej avvetat och därför ej kunnat i förra motionen åberopa, nämligen en från bolaget till förutbemålde Wallmark avlåten den 2 juni 1921 dagtecknad skrivelse, däri bolaget, medsändande skifteshandlingen såväl i original som avskrift, anhåller, att handlingen ingives till Burträsk häradsrätt för lagfart, och att ombudet ställer så, att handlingen överlämnas av Burträsk häradsrätt till domhavanden i Skellefteå så tidigt, att handlingen skulle kunna föredragas den 6 juni 1921 (*Bil. F.*).

Den 3 juni 1921 ingav också Wallmark enligt det i brevet lämnade uppdrag handlingen för lagfart, och domhavanden i Burträsk översände till domhavanden i Skellefteå handlingen så tidigt, att den kom honom tillhanda till tinget den 6 juni 1921.

Av brevet framgår ju oförtydligt, huru angeläget bolaget varit att få handlingen ingiven vid Burträsk-tinget i juni 1921 för lagfart och ej blott för påseende, såsom t. f. ordföranden i häradsrätten velat göra troligt. Och i slutet av brevet påpekar bolaget, att enligt angivet prejudikat handlingen ej skall förseas med stämpel.

Huru skall man mot allt vad som sålunda förekommit kunna få den föreställning, att handlingen icke ingivits för lagfart?

Om handlingen den 3 juni 1921 intagits i Burträsk häradsrätts lagfartsprotokoll, hade den stämpel, som sedermera utkrävts för de fastigheter inom Skellefteå tingslag, som enligt handlingen tillskiftats bolaget, icke behövt av bolaget betalas.

13 § i kungl. förordningen angående stämpelavgifter den 19 november 1914 stadgar nämligen, "har fast egendom, belägen inom särskilda domstolars områden, blivit upplåten under ägande- eller nyttjanderätt genom *en* handling, varå lagfart eller inteckning sökes, skall denna handling förseas med stämpel efter fulla värdet *vid den domstol, där den först företes*".

Därav följer, att om upplåtelsehandlingen är fri från stämpel, då handlingen för lagfart ingivits vid en domstol, är den stämpelfri, även då den i dylikt syfte sedermera ingives vid övriga vederbörande domstolar.

Då emellertid skifteshandlingen ej intagits i vederbörande lagfartsprotokoll vid Burträskts tingslags häradsrätt för den 3 juni 1921, hade bolaget intet officiellt bevis för handlingens företeende vid rätten nämnda dag.

Då handlingen sedermera år 1922 i och för lagfart slutbehandlades vid Skellefteå tingslags häradsrätt och där ej stämpelbelades, avfordrade advokatfiskalen i Svea hovrätt bolaget stämpel för de inom Skellefteå tingslag belägna fastigheter med ett belopp av 16,412 kronor, som bolaget betalade, men anförde bolaget hos Svea hovrätt besvär över advokatfiskalens föreläggande att utgiva stämpel.

Hovrätten ogillade emellertid besvären, och sedan bolaget hos Kungl. Maj:t (i högsta domstolen) överklagat hovrättens utslag, har Kungl. Maj:t ej däri gjort någon ändring (*Bil. G.*).

Högsta domstolens avslag är grundat på formella skäl, nämligen att ärendet ej intagits i lagfartsprotokollet vid Burträskts häradsrätt.

I debatten i riksdagen om min motion 1926 yttrade herr Olsson i Kullenbergs-torp bland annat: "Vi få väl ändå lov att medgiva, att förhållandena i många fall kunna vara sådana, att det just icke absolut är den juridiska rätten, som tillfredsställer oss, när vi vilja gå in för den reala rätten."

Det reala i saken är väl i detta ärende: har ansökning om lagfart gjorts före ikraftträdande av ovan omförmälta förordning den 7 juli 1921 angående stämpelpfiktighet för handlingar av ifrågavarande slag?

Det är likgiltigt, om handlingen ingavs till rätten eller domhavanden.

Hade handlingen ingivits till domhavanden, borde denne, såsom herr Trygger i debatten i riksdagen 1926 anmärkte, hava föredragit den vid rätten. Därvid syftade naturligtvis herr Trygger på domsagostadgans 38 §, där det stadgas: "I ärenden, som omförmälas i förordningen den 16 juni 1875 angående särskilda protokoll över lagfarter, in-teckningar och andra ärenden, äger sökande hos domaren avlämna sina ansökningshandlingar med skyldighet för domaren att, där ej annorlunda begäres, föredraga dem inför rätten å därefter först infallande rättegångsdag, å vilken dylika ärenden må handläggas."

Detta visar ju, att domhavanden är skyldig föredraga en till honom ingiven handling av ifrågavarande art vid rätten och att han sålunda gör sig skyldig till ämbetsfel, om han ej gör det.

I stämpelförordningen stadgas, att stämpelfrågan skall avgöras, då handling för lagfart "företes".

Av debatten i riksdagen framgår vidare, att de flesta däri deltagande riksdagsmännen ansåge, att därest det kunde anses bevisat, att ansökning om lagfart gjorts före den 1 augusti 1921, så borde beloppen restitueras.

Så t. ex. säger en motståndare till restitution av någon som helst del av beloppen, numera hans excellens herr statsministern Carl Ekman följande:

”Bolagets anspråk står eller faller med den frågan, huruvida domhavandens i målet lämnade uppgifter äro riktiga eller ej. Ett bifall till det gjorda yrkandet kan ifrågakomma endast därest man förutsätter, att domhavandens uppgifter icke äro riktiga.”

Nu är att märka, att domhavanden Jacobsson har lämnat två mot varandra stridande uppgifter.

I ett officiellt brev av den 4 juni 1921 till en annan domhavande har Jacobsson uppgivit, att handlingen ingivits för lagfart till Burträskts häradsrätt den 3 juni 1921.

I en senare skrivelse till Svea hovrätt har Jacobsson uppgivit, att handlingen ingivits till honom för påseende.

Denna senare uppgift är avgiven sedan det visat sig, att Jacobsson ej tagit till lagfartsprotokollet den ansökning om lagfart, som Jacobsson i sin förra skrivelse medgivit hava varit gjord, och att denna underlåtenhet orsakat bolaget en betydande utgift för stämpel.

Då är frågan, vilken av dessa Jacobssons uppgifter är sanningsenligare: den i brevet till domhavanden i Skellefteå tingslag eller i skrivelsen till hovrätten.

För sannolikheten av den senare uppgiften finns intet annat stöd än Jacobssons eget påstående.

Men för sannolikheten av den förra uppgiften (till domhavanden i Skellefteå tingslag därom att handlingen ingivits för lagfart till rätten) talar dels brev från bolaget till dess ombud, inspektör Wallmark, att handlingen skulle ingivas för lagfart,

dels Wallmarks eget intyg därom, att han verkligen ingivit handlingen till rätten för lagfart,

dels Jacobssons eget memorialprotokoll vid rätten angående lagfartsärenden, dels ock Jacobssons egen före den uppkomna tvisten om stämpelmedlen å ämbetets vägnar avlätna skrivelse till domhavanden i Skellefteå tingslag. Mig förefaller det, som om härigenom till fullo ådagalagts, att Jacobssons först lämnade uppgift, att handlingen den 3 juni 1921 ingivits till Burträskts tingslags häradsrätt för lagfart, är riktig.

Vad Jacobsson sedan, då hans underlåtenhet att taga handlingen till protokollet visat sig hava medfört ödesdiga följder, kommer med förtjänar enligt mitt förmenande intet avseende.

På grund av vad som mot sanningsenligheten av Jacobssons påstående, att han mottagit handlingen den 3 juni 1921 endast för påseende, förekommit, anser jag intet tvivel råda därom, att den ingivits till Burträskts häradsrätt nämnda dag för lagfart.

Och sålunda skulle den då och allt framgent, oberoende av var den företeddes för lagfart, vara stämpelfri.

Så har också statskontoret förklarar sig anse i sitt yttrande till Kungl. Maj:t i anledning av bolagets underdåniga yrkande hos Kungl. Maj:t om restitution av de stämpelmedel, som betalats för de inom Burträsk-domsagan

belägna fastigheter och vilka medel bolaget numera återfått, vilket yttrande jag tillåter mig bilägga även denna motion (*Bil. H.*). Av utlåtandet framgår, att enligt statskontorets yttrande "den avgörande punkten" även med avseende å nu ifrågavarande stämpelavgift är, huruvida handlingen ingivits till Burträskts häradsrätt den 3 juni 1921.

Avdelning II.

Jag kommer nu till ett nytt skäl, varför jag anser, att ifrågavarande belopp 16,412 kronor bör återbetalas till bolaget.

År 1921 den 3 maj ingav bolagets disponent ifrågavarande skifteshandling till t. f. domhavanden i Skellefteå tingslag Ivar Martin med anhållan om lagfart å de fastigheter, som voro belägna inom nämnda tingslag.

Martin tecknade å omslaget kring handlingen följande:

"Anhålles om lgf. för

Bure bolag."

Vidare är tecknat av andre notarien i domsagan:

Inkom den 3 maj 1921.

Att Martin mottagit handlingen för lagfart vid junitinget 1912 i Skellefteå tingslag, har han medgivit (*Bil. I.*).

Huru skifteshandlingen sedermera uttagits från Västerbottens norra domsagas kansli, framgår av den från bolagets disponent till mig ställda skrivelse, som här bifogas (*Bil. K.*).

Sedan bolagets disponent sålunda hos t. f. domhavanden i Skellefteå tingslag uttagit skifteshandlingen för att ingiva den till häradsrätten i Burträskts tingslag, där sommaringet i juni började före junisammanträdet i Skellefteå tingslag, blev på begäran av bolagets disponent handlingen i avskrift av t. f. domhavanden Jacobsson översänd till t. f. domhavanden i Skellefteå tingslag Martin.

Då en fångeshandling, varigenom fastigheter inom flera domstolars domvärjo företetts i huvudskrift vid någon av dessa domstolar, är det tillräckligt, att handlingen i besannad avskrift överlämnas till de andra domstolarna, därom 4 § i Kungl. F. 16 juni 1875 ang. lf å fång till fast egendom stadgar följande:

"Skall med fånget lagfaras vid flera rätter, må avskrift av fångeshandlingen, besannad av domaren eller ordföranden i den ena av dessa rätter, uppvisas för den andra."

I detta fall besannade domaren i Burträsk-domsagan i sitt brev avskriften, som vidfogades brevet till domaren i Skellefteå-domsagan. Obs.! Brevets ordalydelse.

Det fanns två tillfällen att lagfara ifrågavarande fång vid Skellefteå tingslags häradsrätt före den 1 augusti 1921, nämligen vid junisammanträdet och sluttinget i juli, därest Martin tillkännagivit för vederbörande, att handlingen ingivits i maj 1921 för lagfart.

Emellertid överlämnade Martin ej den från Burträsk-domsagan insända be-

sannade avskriften av handlingen till ordinarie domaren i Skellefteå-domsagan, då denne efter ledighet för sjukdom återkom till domsagan i juni 1921, utan hade då Martin avrest från domsagan (*Bil. L.*).

Det är sålunda beklagliga missförhållanden bolaget varit utsatt för såväl i ena som i andra domsagan, och följden har blivit, att bolaget måst betala stämpel, som ej bort utgå.

Det är sålunda ej att undra på om jag söker hos riksdagen tillkämpa bolaget rättvisa.

Genom återställande av ifrågavarande belopp gör staten ej någon förlust. Den återställer något som den aldrig skulle haft och som den erhållit endast genom förbiseende av statens tjänare.

Därigenom skulle staten genom riksdagen gottgöra den orättvisa, som staten genom ett annat sitt organ tillfogat bolaget, och genom ett sådant tillvägagångssätt skulle riksdagen bevisa sin strävan efter rättfärdighet och idealitet.

Det handlar ju för övrigt endast om överflyttande till rätta sidan av ifrågavarande belopp. För staten blir resultatet lika med ± 0 , såvitt man ej såsom en tillgång skulle räkna, att staten genom en dylik återbetalning av vad den ej skulle haft återställer det tillitsförhållande, som bör råda mellan den och dess medborgare. Statens uppgift är väl att öva rätt och ej kräva mer än sin rätt samt sålunda tillse, att var och en får behålla sitt.

Staten har erhållit ifrågavarande belopp och den enskilde förlorat det därigenom, att statens tjänstemän ej i rätt tid föredragit lagfartsärendet vid domstol.

Vederbörande enskilde har tillhandahållit allt för att ärendet skulle kunna i rätt tid föredragas.

Då synes det vara den enskildes rätt att söka få sin rätt täckt av den, som obehörigen innehar beloppet, och den enda utväg är, att riksdagen övar rättvisa.

En och annan har framhållit, att bolaget skulle kunna vända sig mot den eller de t. f. domhavande, som ej rätteligen behandlat lagfartsärendet.

Om denne skulle dömas att återbetala beloppet, skulle verkligen staten vilja, att ett belopp, som staten under ifrågavarande förhållanden bekommit, skulle återlämnas till rätte ägaren på bekostnad av statens tjänare, tack vare vilkens förbiseende staten kommit i besittning av beloppet?

Skulle staten verkligen vilja behålla sådana medel?

Nej, jag tror det ej utan förlitar förvisso därpå, att, då riksdagen fått höra rätta sammanhanget och att staten, därest beloppet ej restitueras, gör en obehörig vinst på bolagets bekostnad, riksdagen också beslutar restitution.

På grund av vad jag anfört vågar jag föreslå,

att riksdagen beslutar, att ifrågavarande av Bure aktiebolag erlagda stämpelmedel 16,412 kronor må till bolaget återbetalas och beloppet avföras från inkomstiteln stämpelmedel.

Stockholm den 19 januari 1927.

Ludwig Brännström.

Avskrift.

Bilaga A.

Ankom till riksdagens kansli den 5 mars 1926, kl. 2 e. m.

Nr 45.

Utlåtande i anledning av väckt motion om återbetalning av i visst fall erlagda stämpelmedel.

(3:e avd.)

I en inom andra kammaren av herr L. Brännström väckt motion, nr 49, vilken hänvisats till statsutskottets förberedande behandling, har hemställts, att riksdagen må besluta, att vissa av Bure aktiebolag utbetalda stämpelmedel, tillhopa 31,274 kronor, skola till bolaget återställas.

I fråga om de skäl, motionären anfört till stöd för sitt förslag, får utskottet hänvisa till motionen.

*Utskottets
yttrande.*

Såsom av motionen framgår, har högsta domstolen genom utslag den 17 april 1925 icke funnit skäl göra ändring i Svea hovrätts den 10 december 1924 meddelade utslag i anledning av en utav Bure aktiebolag i hovrätten gjord ansökning om återbekommande av stämpelavgift å 16,412 kronor jämte ränta.

Vidare har Kungl. Maj:t, sedan bemälda bolag i en till Kungl. Maj:t ingiven skrift, på anförda skäl och under åberopande av 21 § i förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften, anhållit om restitution av stämpelavgift till belopp av 14,862 kronor, efter Svea hovrätts och statskontorets hörande — enär bolaget icke förmått visa, att talan om återfående av ifrågavarande stämpelavgift icke kunnat av bolaget föras i den ordning, som är föreskriven i 20 § i förenämnda förordning — funnit ansökningen i fråga icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Enligt utskottets mening synas omständigheterna i fallet i fråga icke böra föranleda till ett sådant frångående av bestämmelserna i meromnämnda förordning den 19 juni 1914, som ett bifall till motionen skulle innebära.

På grund härav och med hänsyn till de konsekvenser, ett beslut i överensstämmelse med motionen kunde medföra, har utskottet ansett sig böra avstyrka densamma.

Utskottet hemställer alltså,

att herr Brännströms förevarande motion, II: 49, icke må vinna riksdagens bifall.

Stockholm den 5 mars 1926.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Reservation

av herrar S. H. Kvarnzelius, O. Bergqvist, J. G. Waller, A. R. Rooth, A. Anderson i Råstock, A. Wiklund, P. M. Olsson i Blådinge, O. Olsson i Kulenbergstorp, J. Jönsson i Revinge och S. Persson i Fritorp, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

Såsom av — — — jämte ränta.

Vidare har — — — Kungl. Maj:ts åtgärd.

Av det utlåtande, statskontoret avgivit över sistberörda ansökning, framgår, att det synts statskontoret, som om sannolikheten för att den i motionen omnämnda lagfartsansökningen gjorts redan den 3 juni 1921 vore så stor, att det kunde antagas, att, därest restitution av den sedermera i Västerbottens mellersta domsaga påförda stämpelavgiften icke beviljades, statsverket komme att på bolagets bekostnad göra en obehörig vinst. Det syntes ej heller böra förbises, att, när Svea hovrätt i sitt över ansökningen avgivna utlåtande yttrat, att hovrätten funne sig ur de synpunkter hovrätten hade att vid utlåtandet avgivande beakta nödsakad att avstyrka bifall till ansökningen, denna formulering kunde anses häntyda på, att hovrätten icke funne utslutet, att vid en skälighetsprövning framställningen borde vinna avseende. I anslutning härtill ansåge sig ock statskontoret böra hos Kungl. Maj:t hemställa om bemyndigande att till Bure aktiebolag från inkomstiteln stämpelmedel utbetala ett belopp av 14,862 kronor.

Då utskottet nu förehaft den föreliggande motionen till prövning, har utskottet, som visserligen funnit sig icke kunna tillstyrka, att hela det av aktiebolaget erlagda beloppet restitueras, dock med hänsyn till de föreliggande omständigheterna ansett det med billighet mest förenligt, att det av statskontoret tillstyrkta beloppet, 14,862 kronor, återbäres.

På grund av vad sålunda anförts och under betonande av att ett bifall till utskottets förslag rimligtvis icke kan på något sätt erhålla prejudicerande betydelse, får utskottet alltså hemställa,

att riksdagen med anledning av herr Brännströms förevarande motion, II: 49, må medgiva, att av Bure aktiebolag erlagda stämpelmedel, till ett belopp av 14,862 kronor, må till bolaget återbetalas och beloppet avföras från inkomstiteln stämpelmedel.

Avskrift.

Bilaga B.

Till herr domhavanden i Västerbottens norra domsaga.

Inkom den 6/6 1921.

Lc

På framställning av Bure aktiebolag får jag härmed äran översända närslutna protokollsutdrag med tillkännagivande, att nämnda handling i huvudskrift den 3 innevarande juni ingivits till Burträskts tingslags häradsrätt för erhållande av lagfart å i protokollet omförmälda inom nämnda rätts domvärjo belägna fastigheter.

Protokollsutdraget i huvudskrift kommer sedermera att översändas till eder. Anäset i Västerbottens mellersta domsagas kansli den 4 juni 1921.

Birger Jacobsson,
t. f. domhavande.

Avskriftens riktighet vidimeras och intygas härmed, att vid ovanstående, i härvarande arkiv förvarade, brev i original finnes fogad en bevitnad avskrift av "Protokoll, hållet vid extra bolagsstämma med aktieägarna i Salaktiebolaget

i likvidation i Stockholm den 25 januari 1921"; Skellefteå i Västerbottens norra domsagas kansli den 8 oktober 1924.

Av Domareämbetet:
Birger Björklöf.

Lösen 25 öre.

Avskrift.

Bilaga C.

Sedan undertecknad haft tillfälle taga del av t. f. domhavanden Birger Jacobssons den 15 oktober 1924 dagtecknade yttrande till advokatfiskals-ämbetet vid Kungl. Maj:ts och Rikets Svea hovrätt ävensom samma hovrätts yttrande till Kungl. Maj:ts i ärende angående av Bure aktiebolag gjorda ansökan om återlående av stämpelavgift, får jag härmed, såsom tillägg till tidigare lämnade upplysningar i frågan, meddela följande:

Domaren Jacobssons uppgift, att lagfartsärendet icke föredragits inför häradsrätten, är enligt mitt förmenande felaktig, ty i egenskap av ombud för Bure aktiebolag företrädde jag inför Burträsk tingslags häradsrätt den 3 juni 1921 och inlämnade skiftesinstrument upprättat den 25 januari 1921 ang. Salaktiebolaget i likvidation tillhöriga egendom, med begäran om lagfart för Bure aktiebolag tillskiftade fastigheter i Burträsk.

De förfrågningar jag gjorde till domaren före tingets öppnande, eller eventuellt under någon rast, rörde sig endast om huruvida stämpelavgift skulle erläggas eller ej.

Efter det att jag uppvisat prejudikat i frågan, delade domaren min åsikt, att stämpel icke vore behövlig, och ifrågasattes ej heller vid handlingarnas inlämnande till rätten, vilket eljest brukar vara vanligt.

Då det icke är brukligt att vid fångeshandlingens företeende i och för sökande av lagfart begära rättens beslut, så kan jag icke inse, varför jag just vid detta tillfälle skulle vara skyldig begära beslut. Sedan man inlämnat lagfartshandlingarna, är det vid häradshätterna inom våra orter alltid vanligt, att beslut meddelas, detta må nu innefatta lagfarts beviljande, uppskjutande eller avslag.

Till sist vill jag förklara, att jag är fullt säker därom att domaren, som biträddes av tingskrivaren J. A. Lindmark, såväl i promemorian som å fångeshandlingen gjorde vanliga anteckningar.

Bodbysund den 3 januari 1925.

Valfred Wallmark.
Inspektör, adr. Bodbysund.

Avskrift.

Bilaga D.

Härmed intygas, att inspektören Valfred Wallmark i Bodbyn, Burträsk, som är av oss väl känd, är en hederlig och pålitlig man och att intyg utfärdat av honom är att sätta full tillit till.

Skellefteå den 5 december 1924.

Richard Markgren.
Kyrkoherde i Burträsk. Kontraktspastor. Hemmansägare. Led. av riksdagens 2:dra kammare.

Ludvig Brännström.

Avskrift.

Bilaga E.

Småprotokollsmemorial
vid Burträsk III. W. T. 1921.

L a g f a r t e r.

N:o 1. Domhavanden.

§ 97.

N:o 43. Wallmark.

I transumerade delar rätt avskrivet, betyga:

Nysätra den 2 januari 1925.

*Sigurd Hedensjö.**J. A. Lindmark.*

Avskrift.

Bilaga F.

Bureå den 2 juni 1921.

Bm/L—n.

Herr inspektor Valfr. Wallmark,
Bodbysund.

Refererande till växlande telefonsamtal översända vi härjämte protokoll i original och i avskrift från extra bolagsstämma med aktieägarna uti Salaktiebolaget i likvidation den 25 januari 1921, varvid utskiftning av bolagets egendomar ägt rum.

Vi bedja Eder på grund av denna skifteshandling anhålla hos häradsrätten om lagfart för Bure aktiebolag, registrerat 29 december 1920.

De åtkomsthandlingar, som äro erforderliga, ligga tidigare hos rätten från Uplands Enskilda bank för vissa åtgärders vidtagande med inteckningar.

Beträffande lägenheten "Signartorp" bilägges lagfartsbevis.

Därest ytterligare åtkomsthandlingar äro erforderliga, ombedes Ni anmoda kommissionären herr J. A. Lindmark göra bäst möjligt för vår sak för upplysningar till oss och anskaffande av eventuellt icke kompletta åtkomsthandlingar.

Registreringsbevis bilägges, som visar, att gamla Bure aktiebolag beslutat och låtit registrera namnförändringen till Salaktiebolaget.

Likaså bilägges bestyrkt avskrift utav registreringsbevis för Bure aktiebolag registrerat 29 dec. 1920. Originalen utav skiftesprotokollet utbedja vi oss tillbaka hit snarast möjligt därför att detsamma endast föreligger i ett exemplar och måste av oss insändas till Skellefteå häradsrätt måndagen den 6 dennes. Vi hoppas emellertid, att Burträsk häradsrätt ville överlämna originalet till domhavanden i Skellefteå de dagar, som erfordras för handlingarna i Skellefteå. Härmed hoppas vi Ni ordnar på bästa sätt.

Högaktningfullt för Bure Aktiebolag.

Joh. Brännström.

P. S. I fråga om stämpel för hemmanen vid lagfarandet bedja vi Eder benäget göra domaren uppmärksam på sid. 63 i Nytt Juridiskt arkiv häftet 1. 1917, varest

framgår att några stämpelmedel icke behöva av oss utbetalas. Häftet utbedes returnerat.

D. S.

Rätt avskrivet ur Bure aktiebolags brevkopiebok intyga:

L. Bergman.

R. Wikner.

Att jag den 3 juni 1921 på grund av ett med ovanstående lika lydande brev och däri omnämnt skiftesprotokoll vid Burträskts tingslags häradsrätt sökte lagfart å de Bure aktiebolag tillskiftade inom nämnda rätts domvärjo belägna fastigheter; intygas under edlig förpliktelse:

Valfr. Wallmark.

Inspektör, adr.: Bodbysund.

Bevittnas av:

P. Edström.

Johan Lindström.

Avskrift.

Bilaga G.

Kungl. Maj:ts utslag på de besvär, Bure aktiebolag i underdånighet anfört över ett av Kungl. Maj:ts och Rikets Svea hovrätt den 10 december 1924 meddelat utslag i anledning av en utav bolaget i hovrätten gjord ansökning om återbekommande av stämpelavgift.

Handlingarna i målet visa följande:

Sedan vid skifte den 25 januari 1921 av Salaktiebolagets tillgångar Bure aktiebolag för detsamma tillhöriga aktier i förstnämnda bolag tillskiftats, bland annat, ett flertal fastigheter i Burträskts, Bureå och Skellefteå socknar, har Skellefteå tingslags häradsrätt på grund av det angående skiftet förda protokoll den 8 juni 1922 beviljat Bure aktiebolag lagfart å de inom sistnämnda två socknar belägna fastigheterna.

Efter det att advokatfiskalen vid hovrätten S. von Mentzer i skrivelse till Bure aktiebolag den 4 februari 1924 hemställt, att, enär ovannämnda lagfartshandling icke blivit vid häradsrätten i vederbörlig ordning belagd med stämpel, samt ifrågavarande fastigheter vore taxerade, de i Bureå socken belägna till 800,000 kronor och de i Skellefteå socken belägna till 20,600 kronor, Bure aktiebolag måtte till von Mentzer insända 16,412 kronor, har Bure aktiebolag den 15 februari 1924 till von Mentzer översänt nämnda belopp.

I ansökning om återbekommande av sistsagda belopp har Bure aktiebolag hos hovrätten anfört: Fångeshandlingen hade för lagfart ingivits till Burträskts tingslags häradsrätt den 3 juni 1921 och hade av domhavanden förty bort föredragas vid häradsrättens sammanträde nämnda dag. Då fångeshandlingen således finge anses hava för lagfart ingivits till häradsrätten före ikraftträdandet den 1 augusti 1921 av förordningen den 7 juli 1921 om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften, varigenom stadgats, bland annat, att fångeshandling å förvärv av fast egendom genom skifte vid upplösning av bolag skulle stämpelläggas lika med avhandling om byte av fast egendom, hade, med hänsyn jämväl till stadgandet i 13 § i förordningen angående stämpelavgiften, stämpel icke bort utgå för ifrågavarande fång vare sig beträffande de inom Burträskts tingslag eller de inom Skellefteå tingslag belägna fastigheterna. Bure aktiebolag yrkade förty, att bolaget måtte berättigas återfå den till von Mentzer erlagda stämpelavgiften 16,412 kronor jämte ränta.

Hovrätten, där von Mentzer avgivit infortrat yttrande, har i ovannämnda utslag den 10 december 1924 yttrat: Enär emot i målet upplysta förhållanden av Bure aktiebolag icke förebragts omständigheter av beskaffenhet att berättiga bolaget till återbekommande av ifrågavarande stämpelavgift, kunde bolagets ansökan icke av hovrätten bifallas.

I hovrättens utslag har Bure aktiebolag i underdånighet yrkat ändring, varöver tillförordnade advokatfiskalen i hovrätten Emil Nilsson förklarat sig.

Bure aktiebolag har den 20 december 1924 hos överståthållarämbetet, enligt bevis nr 276, nedsatt fullföljdsavgift, etthundrafemtio kronor.

Kungl. Maj:ts utslag är med dess högsta domstol beslutet; givet Stockholms slott den 17 april 1925.

Kungl. Maj:t har i nåder låtit sig föredragas ovanberörda underdåniga besvär och finner ej skäl att göra ändring i hovrättens utslag. Det vederbörande till underdånig efter rättelse länder.

Under Kungl. Maj:ts Sekret

Sigill.

Utslag på underdåniga besvär av Bure aktiebolag.

Nils Berlin.

Avskrift.

Bilaga H.

Underdånigt utlåtande.

Enligt § 20 av gällande stämpelförordning skall talan om återfående av stämpelavgift i fall, varom nu är fråga, anhängiggöras i vederbörande hovrätt inom sex månader från det ifrågakommen stämpelbeläggning ägt rum. Förmår i fall, som i § 20 avses, den, vilkens rätt är av skedd stämpelbeläggning beroende, visa, att talan om återfående av stämpelavgift icke kunnat av honom föras i den ordning, som i samma paragraf är föreskriven, ankommer det, jämlikt § 21, efter därom gjord ansökning på Konungen att efter prövning av föreliggande omständigheter förordna om restitution av vad i stämpelavgift för mycket erlagts. På grund härav och med hänsyn till vad sökandebolaget anfört därom, att bolaget först genom det i rättegången angående den för fastigheterna inom Västerbottens norra domsaga uttagna stämpelavgiften företedda brevet den 4 juni 1921 från t. f. domhavanden B. Jacobsson till domhavanden i sistnämnda domsaga fått anledning antaga, att den vid Burträskts tingslags häradsrätt och Nysätra tingslags häradsrätt påförda stämpelavgiften varit oriktigt debiterad lär Eders Kungl. Maj:t finna hinder icke möta för upptagande av den nu föreliggande ansökningen till nådig prövning.

Beträffande själva saken lär Eders Kungl. Maj:t först bära erinras, att i det i handlingarna omnämnda, jämlikt § 20 av stämpelförordningen anhängiggjorda målet angående restitution av den för lagfartsansökningen vid Skellefteå tingslags häradsrätt erlagda stämpelavgiften, 16,412 kronor, bolagets talan blivit genom Eders Kungl. Maj:ts i högsta domstolen utslag den 17 april 1925 ogillad. Då den avgörande punkten i såväl detta mål som nu föreliggande ansökningsärende är, huruvida, på sätt bolaget påstår, skiftesinstrumentet blivit för vinnande av lagfart ingivet till Burträskts tingslags häradsrätt den 3 juni 1921 eller sålunda före ikraftträdandet av nådiga förordningen den 7 juli 1921, varigenom förvärv av fast

egendom genom skifte vid upplösning av bolag blivit stämpelpiktigt, lär genom berörda utslag få anses fastslaget, att bolaget gent emot den omständigheten, att i lagfartsprotokollet för förstnämnda dag ett sådant ärende icke finnes upptaget, ej förebragt laga bevisning om att ansökning i berörda syfte då blivit hos häradsrätten gjord. Den i nu förevarande ärende föreliggande restitutionsfrågan lär emellertid icke kunna anses härigenom avgjord. Även om domstolarne, med det synnerligen starka vitsord, som måste tillerkännas domstols protokoll, funnit detta vitsord icke kunna rubbas av den av bolaget förebragta bevisningen, följer icke härav, att ej sannolikheten för riktigheten av bolagets uppgifter om vad som i ärendet förekommit nämnda den 3 juni 1921 kan vara så stor, att i förevarande ärende, där skälighetssynpunkten kan givas större utrymme än vad vid en domstolsbehandling är möjligt, restitution bör beviljas. Statskontoret vill för sin del ifrågasätta, om så icke är fallet. Gent emot Jacobssons uppgift att skiftesinstrumentet till honom ingavs före häradsrättens sammanträde av bolagets ombud, inspektoren Wallmark, och att därvid framhållits, att lagfart skulle anses sökt endast under förutsättning att hinder ej mötte för dess beviljande, står *dels* Jacobssons egen i ovanberörda brev lämnade uppgift, att handlingen ifråga ingivits till häradsrätten för erhållande av lagfart, *dels* Wallmarks intyg, att han företrätt för häradsrätten och med begäran om lagfart ingivit skiftesinstrumentet, *dels* ock den i Jacobssons memorialprotokoll förekommande anteckningen, att Wallmark under nr 43 ingivit en lagfartshandling.

Med beaktande av dessa omständigheter har det syns statskontoret, som om sannolikheten för att lagfartsansökningen gjorts redan den 3 juni 1921 vore så stor, att det kan antagas, att, därest restitution av den sedermera i Västerbottens mellersta domsaga på örda stämpelavgiften icke beviljas, statsverket kommer att på bolagets bekostnad göra en obehörig vinst. Det synes ej heller böra förbises, att, när hovrätten i sitt över ansökningen avgivna utlåtande yttrar, att hovrätten finner sig "ur de synpunkter, hovrätten har att vid utlåtandets avgivande beakta, nödsakad att avstyrka bifall till den underdåniga ansökningen", denna formulering kan anses häntyda på, att hovrätten icke finner uteslutet, att vid en skälighetsprövning framställningen borde vinna avseende. Att hänvisa bolaget att, därest det anser lagfartsansökningen hava av Jacobsson felaktigt behandlats, söka i sammanhang med åtal för tjänstefel mot Jacobsson få honom ådömd skadestånd, motsvarande det erlagda stämpelbeloppet, lär vara en åtgärd, som från statsverkets sida icke bör tillgripas.

I anslutning till vad sålunda anförts anser sig statskontoret böra hemställa om nådigt bemyndigande att till sökandebolaget från inkomsttiteln stämpelmedel utbetala ett belopp av 14,862 kronor, därvid det stämpelbelagda skiftesinstrumentet bör företes för förseende med anteckning om restitutionen.

Bolagets framställning om erhållande av ränta å beloppet kan statskontoret ej tillstyrka.

Stockholm den 10 juni 1925.

Per Södermark.

G. Thorstenson.

Carl Peyron.

Avskrift.

Bilaga I.

Undertecknad, som denna dag tagit del av ett protokoll i huvudskrift av den 25 januari 1921 rörande skifte av Salaktiebolaget i likvidation, får härmed på begäran intyga, att jag åsatt omslaget till nämnda protokoll blyertsanteckningen "Anhålles om lgf för Bure bolag", varmed förstås, att ärendet i fråga skolat förekomma i lagfartsprotokollet å först instundande lagtima ting med Skellefteå tingslag (juni-tinget). Under vilka förhållanden skiftesprotokollet åter lämnat kansliet, kan jag nu icke längre erinra mig.

Stockholm den 6 oktober 1924.

Ivar Martin.

Bilaga K.

Härmed får jag intyga,

att jag i början av maj 1921 till dåvarande t. f. domhavanden i Västerbottens norra domsaga Ivar Martin ingav protokoll i original från extra bolagsstämma med aktieägarna uti Salaktiebolaget i likvidation den 21 januari 1921 för lagfart vid Skellefteå häradsrätt av de Bure aktiebolag enligt protokollet tillskiltade fastigheter inom Skellefteå tingslag;

att jag i slutet av månaden återtog protokollet i original hos bemäde t. f. domhavande under tillkännagivande, att Burträskts häradsrätts tingssammanträde hölls något tidigare än Skellefteå häradsrätts i juni 1921 och att jag skulle i stället genom Burträskts häradsrätt insända protokollet så tidigt, att det kunde föredragas för lagfart i juni 1921 även vid Skellefteå häradsrätt;

att på grund av vår framsättning hos ordföranden i Burträskts häradsrätt, t. f. domhavanden Birger Jacobsson, denne visade sig tillmötesgående och insände till domhavanden i Skellefteå tingslag ifrågavarande protokoll i avskrift, som Jacobsson i ett medföljande brev intygade vara lika med originalet, så tidigt att det skulle kunna hava föredragits vid Skellefteå tingslags häradsrätt redan den 6 juni 1921.

Bureå den 4 september 1926.

John Brännström.

Disponent vid Bure A-B.

Bilaga L.

På förekommen anledning får jag meddela följande:

I september 1924 anhöll advokatfiskalen i kungl. Svea hovrätt om mitt yttrande ang. en av Bure aktiebolag gjord anhållan om restitution av stämpelmedel 16,412 kronor, som bolaget avfordrats för en vid Skellefteå tingslags varting 1922 av bolaget gjord ansökan om lagfart på grund av protokoll den 25 januari 1921 angående skifte av Salaktiebolagets i likvidation fastigheter.

Då jag med anledning härav genomgick domsagans arkiv, fann jag berörda protokoll i avskrift bland 1921 års inneliggande handlingar jämte en av t. f. domhavanden Birger Jacobsson undertecknad skrivelse, däri Jacobsson inty-

gade, att nämnda protokoll i avskrift blivit i huvudskrift ingivet till Burträsk tingslags häradsrätt för lagfart. Jag insände till advokatfiskalen meddelande härom.

Någon tid därefter infann sig å kansliet härstädes Bure aktiebolags disponent och under förmälan att bolaget överklagat advokatfiskalens föreläggande att utgiva stämpel uppvisade för mig ovanberörda protokoll i huvudskrift, därå fanns med e. o. hovrättsnotarien Ivar Martins stil tecknat, att protokollet ingivits hit för lagfart, och var med andre notarien Ernst Leches märke å protokollet antecknat, att det ingivits hit den 3 maj 1921.

E. o. hovrättsnotarien Martin var under maj och en del av juni 1921 tillförordnad domhavande i Skellefteå tingslag under mig för sjukdom meddelad ledighet.

Med anledning av det inträffade satte jag mig i förbindelse med Martin och Leche samt mottog från dem bekräftelse därpå, att handlingen den 3 maj 1921 till Martin i hans egenskap av t. f. domhavande i Skellefteå tingslag lämnats hit för lagfart.

Disponent Brännström upplyste vidare vid sitt besök, att han hos Martin i slutet av maj 1921 återtog protokollet för att lagfara de enligt protokollet Bure aktiebolag tillskiftade fastigheterna i Burträsk vid Burträsk häradsrätt, som sammanträdde före Skellefteå tingslag häradsrätt eller redan den 3 juni 1921, och att Brännström vid återtagandet av protokollet meddelat Martin, att avskrift av protokollet skulle sändas Martin så tidigt, att lagfartsansökan kunde föredragas vid Skellefteåtinget den 6 juni 1921 angående Skellefteå-fastigheterna.

Jacobssons ovan omförmälta skrivelse och därvid fogade, härovan omförmälta protokollsavskrift ankom till Skellefteådomsagens kansli den 6 juni 1921 enligt anteckning å skrivelsen.

Sedan jag i juni 1921 återkommit till domsagan, meddelade mig Martin intet om ifrågavarande lagfartsärende eller det brev och protokollsutdrag han från Jacobsson mottagit.

Hade Martin underrättat mig härom före sin avresa i juni 1921, hade jag min plikt likmätigt vid sluttinget med Skellefteå häradsrätt den 20 juli 1921 låtit protokollet föredragas för lagfart, och hade då Bure aktiebolag ej behöft betala någon stämpel å fånget.

Atkomsthandlingar funnos nämligen i annat ärende ingivna och samtliga handlingar voro i ordning för lagfartens beviljande.

Sålunda har bolaget avfordrats en stämpel, som bolaget enligt mitt förmenande ej bort erlägga. Skellefteå i Västerbottens norra domsagas kansli i augusti 1926.

Axel Hedborg.

Häradshövding i Västerbottens norra domsaga.